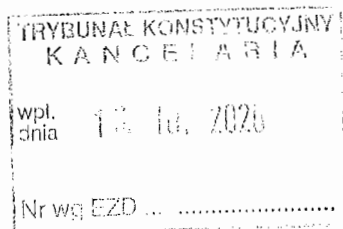

Warszawa, dnia 13 października 2020 r.

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY
Al. Jana Christiana Szucha 12A
00-918 Warszawa

WNIOSKODAWCA
Grupa Posłów na Sejm IX Kadencji
według załączonej listy

Przedstawiciel grupy posłów:

Kazimierz Smoliński – poseł na Sejm RP

WNIOSK

Na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wnosimy o zbadanie zgodności:

1) art. 231 § 1 i § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444 i 1517) w zakresie, w jakim przepisy te przewidują odpowiedzialność karną funkcjonariuszy publicznych za zachowanie mające na celu ochronę życia lub zdrowia publicznego, podjęte w sytuacji występowania uzasadnionego ryzyka zagrożenia dla tych dóbr, gdy jednocześnie dobro poświęcone nie przedstawia wartości oczywiście wyższej od dobra ratowanego

- z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 38 i art. 68 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;

2) art. 296 § 1, § 1a, § 3 i § 4 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim przepisy te przewidują odpowiedzialność karną funkcjonariuszy publicznych i członków zarządów spółek z udziałem Skarbu Państwa za zachowanie mające na celu ochronę życia lub zdrowia publicznego, podjęte w sytuacji występowania

uzasadnionego ryzyka zagrożenia dla tych dóbr, gdy jednocześnie dobro poświęcone nie przedstawia wartości oczywiście wyższej od dobra ratowanego

- z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 38 i art. 68 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

UZASADNIENIE

1. Stan prawny

1.1. Art. 231 § 1 i § 2 KK

Zgodnie z art. 231 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444 i 1517), zwanej dalej również „KK”, funkcjonariusz publiczny, który, przekraczając swoje uprawnienia lub nie dopełniając obowiązków, działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. Stosownie do art. 231 § 3 KK, jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa nieumyślnie i wyrządza istotną szkodę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Przywołane przepisy określają znamiona przestępstwa nadużycia władzy polegającego na przekroczeniu uprawnień lub niedopełnieniu obowiązków przez funkcjonariusza publicznego. Zakresem zaskarżenia objęte są dwa podstawowe typy przestępstwa – umyślne i nieumyślne przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków. Podkreślić należy, że celem niniejszego wniosku jest zakwestionowanie konstytucyjności przepisów art. 231 § 1 i § 3 KK jedynie w zakresie, w jakim wywiedziona z nich norma nie przewiduje możliwości wyłączenia odpowiedzialności karnej funkcjonariuszy publicznych działających w celu ochrony życia lub zdrowia publicznego w sytuacji występowania uzasadnionego ryzyka zagrożenia dla tych dóbr.

W obecnym stanie prawnym, sąd, badając okoliczności sprawy, zasadniczo nie może uznać działania w celu ochrony życia lub zdrowia publicznego jako okoliczności wyłączającej winę oskarżonego lub bezprawność popełnionego przez niego czynu. Wyjątek w pewnym zakresie stanowi art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 r. poz. 695, ze zm.). Przepis ten przewiduje wyłączenie przestępności czynu stypizowanego w art. 231 KK, popełnionego przez sprawcę realizującego w interesie publicznym obowiązki i zadania związane ze zwalczaniem skutków COVID-19, w tym społeczno-gospodarczych, nałożone imiennie na reprezentowany przez niego podmiot w drodze ustawy lub na gruncie postanowień umowy, o której mowa w art. 21a ust. 5 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju (Dz. U. poz. 1572 oraz z 2020 r. poz. 569 i 695), jeżeli kieruje się zwalczaniem tych skutków. Przywołana regulacja, ze względu na swój zakres przedmiotowy, nie zapewnia jednak pełnej i trwałej realizacji celu, jakim jest ochrona życia i zdrowia publicznego. Ogranicza się bowiem jedynie do przypadku zagrożenia, jaki stanowi epidemia COVID-19. Jednocześnie zaś szeroko określa cel działań sprawcy, stanowiący przesłankę dla wyłączenia jego odpowiedzialności, obejmując nim zwalczanie wszelkich skutków pandemii, w tym również przejawiających się poza sferą ochrony życia i zdrowia publicznego. Podkreślić należy, że wprowadzenie rozwiązania przewidzianego w art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, wskazuje na brak w systemie prawnym ogólnej normy pozwalającej na dostosowanie działań podejmowanych przez funkcjonariuszy publicznych do szczególnych przypadków zagrożenia dla życia i zdrowia publicznego, jakie występują m.in. w okresie pandemii.

Ze względu na związek odpowiedzialności funkcjonariuszy publicznych za przekroczenie lub niedopełnienie obowiązków z wyrażoną w art. 7 Konstytucji zasadą legalizmu, sądy rozpatrujące sprawy mają ograniczone możliwości stosowania istniejących w systemie prawa instrumentów pozwalających na wyłączenie odpowiedzialności karnej sprawcy czynu zabronionego. O ile bowiem jednostce przysługuje wolność działania w granicach prawa (art. 31 ust. 1 i art. 31 ust. 2 zdanie

drugie Konstytucji), o tyle funkcjonariuszowi publicznemu działającemu w sferze sprawowania władzy publicznej dozwolone jest jedynie działanie na podstawie i w granicach prawa (art. 7 Konstytucji). Do przyjęcia legalności działania organu władzy publicznej co do zasady nie wystarcza samo stwierdzenie, że działanie to nie narusza prawa, ale konieczne jest wykazanie, że organ ten posiadał ustawowe umocowanie do podjęcia danej czynności. Sąd nie może zatem kształtować nowych, nieznanymi ustawom podstaw legalności działań funkcjonariuszy publicznych, a ich kompetencje nie mogą być domniemywane ani kreowane *ad casu*.

Z przywołanych wyżej względów w orzecznictwie i piśmiennictwie, co do zasady, kwestionuje się możliwość powołania się przez funkcjonariuszy publicznych na stan wyższej konieczności, o którym mowa w art. 26 KK. Wskazuje się przy tym, że jeżeli określone zachowanie funkcjonariusza jest uregulowane prawnie, ma on bezwzględny obowiązek przestrzegać przepisów prawa w zakresie, jaki one obejmują¹. Wyjście poza granice dopuszczalnego działania lub zaniechania, wyznaczone przez te unormowania, będzie prowadziło do wkroczenia w sferę chronionych na ich podstawie wolności i praw jednostki. Tymczasem stan wyższej konieczności nie może posłużyć jako usprawiedliwienie dla naruszenia przepisów określających sposób i zakres ingerencji w sferę praw i wolności obywatela². Jak zatem zauważa J. Lachowski, w świetle obecnie obowiązującego prawa nie jest dopuszczalne powoływanie się na stan wyższej konieczności w celu legitymizacji działań funkcjonariuszy publicznych³. Należy jednocześnie podnieść, że w doktrynie dopuszcza się wyjątki od zaprezentowanej zasady w szczególnych przypadkach, kiedy nie prowadzi to do kreowania nowych kompetencji, lecz do zracjonalizowania dopuszczalnych konsekwencji wykorzystania kompetencji już istniejących⁴. W opozycji do podstawowych zasad porządku prawnego wynikających z art. 7 Konstytucji stałoby powołanie się na stan wyższej konieczności, o którym mowa w art. 26 KK, w celu

¹ J. Kulesza, Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2013 r., sygn. V KK 99/12, „Prokuratura i Prawo” 2014, nr 4, s. 178.

² M. Pieszczyk, *Wylączenie bezprawności przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariusza publicznego na podstawie kodeksowych okoliczności wyłączających bezprawność*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2019, nr 4, s. 15.

³ J. Lachowski, *Stan wyższej konieczności w polskim prawie karnym*, Legalis 2005.

⁴ Tak np. P. Daniluk, Komentarz do art. 26 KK [w:] R. Stefański (red.), Komentarz, 2020; W. Zontek, Komentarz do art. 26 KK [w:] R. Zawłocki (red.), Komentarz, 2017.

legitymizacji działań funkcjonariuszy publicznych w sytuacjach, w których wiązałyby się to z tworzeniem nowych, nieznanych przepisom ustawy, podstaw prawnych podejmowania działań przez funkcjonariuszy publicznych.

Należy również wziąć pod uwagę, że specyfika przestępstwa stypizowanego w art. 231 KK w materii objętej zakresem zaskarżenia w niniejszej sprawie praktycznie wyklucza chociażby czysto hipotetyczną możliwość skorzystania z instytucji stanu wyższej konieczności ze względu na zawarty w art. 26 wymóg bezpośrednio uchylanego niebezpieczeństwa. Przesłanka ta nie została zdefiniowana w ustawie, lecz w piśmiennictwie wiąże się ją z kryteriami: bliskości czasowej, prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożenia, wystarczającej przyczynowości i nieuchronności zagrożenia⁵. Podkreślić należy, że zarzut przekroczenia uprawnień może być postawiony jedynie w przypadku, w którym działanie sprawcy mieściło się w jego zakresie zadań. Tymczasem zadania publiczne, które obejmują odpieranie bezpośrednich zamachów na zdrowie i życie ludzi są przedmiotem szczegółowych regulacji odnoszących się konkretnie do grup funkcjonariuszy publicznych, którzy te zadania wykonują (np. policjantów lub żołnierzy). W tej materii właściwe przepisy stworzono mając na uwadze odpowiednie wyważenie dóbr chronionych, w tym w szczególności życia i zdrowia. Z tego powodu sytuacje, w których funkcjonariusz publiczny, działający w zakresie swoich zadań, poświęca jakiegokolwiek dobro chronione w celu ochrony życia lub zdrowia przed bezpośrednim zagrożeniem najczęściej albo w ogóle nie wiążą się z nadużyciem uprawnień (np. funkcjonariusz Policji wykorzystujący przewidziane ustawą środki przymusu wobec uzbrojonego napastnika), albo mieszczą się w kategorii obrony koniecznej (art. 25 KK). Nie wyklucza to możliwości postawienia zarzutu przekroczenia uprawnień także w tej grupie funkcjonariuszy, jednak sąd rozpoznający sprawę, ustalający treść uprawnień funkcjonariusza, których przekroczenie jest przedmiotem postępowania, bierze pod uwagę przepisy normujące zadania i kompetencje funkcjonariusza publicznego uwzględniające jego szczególną odpowiedzialność za ochronę życia i zdrowia. Wobec tych regulacji, odwoływanie się do szczególnej instytucji, jaką jest stan wyższej konieczności, nie jest niezbędne.

⁵ J. Lachowski, *Stan wyższej konieczności w polskim prawie karnym*, Legalis 2005.

Spełnienie wymogu bezpośredniości wyklucza jednak możliwość powołania się na art. 26 KK tych funkcjonariuszy publicznych, którzy w zakresie swoich zadań nie mają obowiązku odpierania bezpośrednich zagrożeń dla życia i zdrowia ludzi. Wydaje się także, że zdrowie publiczne, jako wartość społeczna, definiowana jako cecha złożonego systemu służącego bezpieczeństwu dużej grupy ludzi, w ogóle nie może być zagrożona bezpośrednio. Nie jest to bowiem dobro jednostkowe i konkretne. Stan wyższej konieczności nie może zatem służyć do wyłączenia odpowiedzialności sprawcy przestępstwa stypizowanego w art. 231 KK, jeżeli relację pomiędzy niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia publicznego a działaniem funkcjonariusza publicznego cechuje bardziej złożona zależność niż samo tylko proste, bezpośrednie następstwo w ciągu przyczynowo-skutkowym. Dotyczy to także działań, które nie służą odparciu samego niebezpieczeństwa, ale np. zminimalizowaniu jego negatywnych skutków (przykładem może być zabezpieczenie zapasów żywności i pitnej wody dla ludzi zmuszonych do opuszczenia swoich domów w związku z zagrożeniem) lub ułatwieniu przeprowadzenia akcji ratunkowej (np. ograniczenie wolności przemieszczania się lub komunikowania za pomocą środków porozumienia się na odległość w celu zapewnienia odpowiedniej przepustowości infrastruktury niezbędnej służbom ratowniczym).

Zauważenia wymaga również fakt, że instytucja stanu wyższej konieczności, ze względu na swoją konstrukcję, w praktyce może znaleźć zastosowanie do wąskiego kręgu stanów faktycznych, w których rozstrzygnięcie kolizji wartości jest możliwe z wykorzystaniem prostego ważenia dóbr. W relacjach bardziej złożonych, w których na szali kładzie się dobra materialne i niematerialne, społeczne i indywidualne, konkretne i te o bardziej ogólnym kształcie – ich poprawne wyważenie za pomocą art. 26 KK będzie niemożliwe⁶.

Biorąc pod uwagę powyższe, uznać należy, że zgodnie z obecnie obowiązującym stanem prawnym funkcjonariusz publiczny podlega odpowiedzialności karnej również w sytuacji, w której jego działania lub zaniechania wyczerpujące znamiona czynów, o których mowa w art. 231 KK, miały na celu ochronę życia i

⁶ W. Zontek, *Modele wyłączenia odpowiedzialności karnej*, Kraków 2017, s. 325-326.

zdrowia publicznego i były podjęte w sytuacji występowania uzasadnionego ryzyka zagrożenia dla tych dóbr, gdy jednocześnie dobro poświęcone nie przedstawia wartości oczywiście wyższej od dobra ratowanego. W tym zakresie przepis ten, w ocenie wnioskodawców, budzi uzasadnione wątpliwości konstytucyjne.

1.2. Art. 296 § 1, § 1a, § 3 i § 4 KK

Zgodnie z art. 296 § 1 KK, kto, będąc obowiązany na podstawie przepisu ustawy, decyzji właściwego organu lub umowy do zajmowania się sprawami majątkowymi lub działalnością gospodarczą osoby fizycznej, prawnej albo jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, przez nadużycie udzielonych mu uprawnień lub niedopełnienie ciążącego na nim obowiązku, wyrządza jej znaczną szkodę majątkową, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Jak wynika z przepisu art. 296 § 1a KK, jeżeli sprawca, o którym mowa w § 1, przez nadużycie udzielonych mu uprawnień lub niedopełnienie ciążącego na nim obowiązku, spowoduje bezpośrednio niebezpieczeństwo wyrządzenia znacznej szkody majątkowej, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. Z kolei przepis art. 296 § 3 KK stanowi, że jeżeli sprawca przestępstwa określonego w § 1 lub 2 wyrządza szkodę majątkową w wielkich rozmiarach, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10. Zgodnie zaś z art. 296 § 4 KK, sprawca przestępstwa określonego w § 1 lub 3 działający nieumyślnie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Przywołane przepisy normują odpowiedzialność karną za popełnienie przestępstwa nadużycia zaufania w obrocie gospodarczym – zakresem zaskarżenia objęty jest zarówno typ podstawowy, jak i typy kwalifikowane. Podobnie jak w przypadku pierwszej części wniosku, regulacje zakwestionowane zostały jedynie w zakresie, w jakim wprowadzają odpowiedzialność karną za zachowanie mające na celu ochronę życia i zdrowia publicznego. W odniesieniu do przestępstw stypizowanych w art. 296 KK, wniosek został ograniczony do dwóch grup sprawców – funkcjonariuszy publicznych i członków zarządów spółek z udziałem Skarbu Państwa.

Nie ulega wątpliwości, że funkcjonariusze publiczni mogą być sprawcami czynów, o których mowa w art. 296 KK. Jak wskazuje w swoim orzecznictwie Sąd

Najwyższy: „Podstawowe kryterium rozgraniczające przestępstwo nadużycia zaufania, o którym mowa w art. 296 § 1–4 KK, od przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, penalizowanego w art. 231 § 1–3 KK, wynika z naruszenia kompetencji przez funkcjonariusza publicznego w innej sferze działalności instytucji państwowych lub samorządu terytorialnego. W zależności od różnych sfer ich działalności, funkcjonariusz publiczny występuje też w różnych rolach. Jeżeli więc przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków przez niego nastąpiło w sferze *imperium* funkcji władczych przysługujących tym instytucjom, wówczas dopuszcza się on przestępstwa tzw. nadużycia władzy i podstawą penalizacji są wyłącznie przepisy art. 231 KK. Natomiast, gdy funkcjonariusz publiczny zajmuje się z mocy ustawy czy decyzji odpowiedniego organu sprawami majątkowymi lub działalnością gospodarczą instytucji państwowych lub samorządu terytorialnego w sferze uprawianej przez nie działalności gospodarczej jako podmiotów gospodarczych, wyrządzenie szkody majątkowej na skutek nadużycia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków, stanowi przestępstwo tzw. nadużycia zaufania w obrocie gospodarczym z art. 296 KK” (wyrok SN z 2 czerwca 2009 r., sygn. akt IV KK 11/09, LEX nr 512109). „W doktrynie prezentowane są poglądy, że art. 296 § 1 KK wyłącza z zakresu zastosowania art. 231 KK te sytuacje, w których funkcjonariusz publiczny zajmuje się na podstawie przepisu ustawy, decyzji właściwego organu lub umowy, sprawami majątkowymi lub działalnością gospodarczą Państwa lub innej instytucji publicznej jako podmiotu gospodarczego. W tym przypadku wyłączone jest zastosowanie art. 231 KK, a podstawę odpowiedzialności stanowi art. 296 § 1 KK” (wyrok SN z 25 maja 2007 r., sygn. akt WA 23/07, OSNwSK 2007/1/1187).

W ocenie wnioskodawców, w zakresie objętym przedmiotem wniosku, sytuacja prawna członka zarządu spółki z udziałem Skarbu Państwa jest zbliżona do sytuacji funkcjonariusza publicznego podejmującego działania w sferze *dominium*. Wskazać należy bowiem, że zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 735) mienie państwowe służy wykonywaniu zadań publicznych. W szczególnych okolicznościach może dojść do sytuacji, w której adekwatna reakcja na zagrożenie wartości, jaką jest zdrowie

publiczne, będzie zależała od decyzji podejmowanych przez członków zarządów spółek z udziałem Skarbu Państwa niebędących funkcjonariuszami publicznymi. Takie osoby nie mogą zostać pociągnięte do odpowiedzialności na podstawie art. 231 KK, w tym zakresie niniejszy wniosek ich zatem nie dotyczy, mogą jednak odpowiadać za przestępstwo nadużycia zaufania w obrocie gospodarczym, o którym mowa w art. 296 KK. W takim przypadku, odpowiadają oni za swoje czyny na takich samych zasadach, na jakich w podobnym stanie faktycznym odpowiedzialiby funkcjonariusze publiczni. Z opisanych względów, członkowie zarządu spółek z udziałem Skarbu Państwa zostali uwzględnieni w zakresie zaskarżenia.

Jak wynika z analizy obowiązujących regulacji, w obecnym stanie prawnym nie jest możliwe osiągnięcie celu, jakim jest wyłączenie odpowiedzialności karnej za naruszenie zaufania w obrocie gospodarczym w sytuacji, w której sprawca działał w celu ochrony życia i zdrowia publicznego. Istniejące w systemie prawa karnego okoliczności wyłączające winę sprawcy lub bezprawność popełnionego przez niego czynu nie znajdują bowiem zastosowania. W szczególności, niemożliwe wydaje się powołanie na stan wyższej konieczności, o którym mowa w art. 26 KK. W zakresie możliwości powołania się na stan wyższej konieczności aktualne są także uwagi poczynione we wcześniejszej części wniosku w odniesieniu do funkcjonariuszy publicznych w zakresie analizy spełnienia wymogu bezpośredniości oraz praktycznej możliwości powołania się na art. 26 w sytuacji, w której ważenie dobra poświęconego i ratowanego nie jest proste i wymaga odniesienia się do bardziej złożonych reguł i ocen.

Wspomnieć należy także, że przywołany we wcześniejszej części wniosku kontratyp wynikający z art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, obejmuje również odpowiedzialność karną na podstawie art. 296 KK. Jak już jednak wskazano, regulacja przewidziana w ustawie z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 nie stanowi pełnego i trwałego rozwiązania problemu odpowiedzialności karnej funkcjonariuszy publicznych i członków zarządów spółek z udziałem Skarbu Państwa za przestępstwo nadużycia zaufania w obrocie gospodarczym. Przepisy przyjęte w tej

ustawie wskazują jednak, że obecnie obowiązujący stan prawny nie zawiera mechanizmów pozwalających na uwzględnienie okoliczności, jaką jest działanie w celu ochrony życia i zdrowia publicznego podczas rozpoznawania spraw o przestępstwa stypizowane w art. 296 KK. W ocenie wnioskodawców, stan ten budzi wątpliwości konstytucyjne.

2. Wzorzec kontroli

Zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji, każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

W swoim orzecznictwie, Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie wskazywał, że do elementów gwarancji wynikających z art. 45 ust. 1 Konstytucji należy spełnienie wymogu sprawiedliwości proceduralnej. Jest ona odzwierciedleniem nakazu takiego ukształtowania rozwiązań procesowych, aby zapewniały one, że sprawa zostanie należycie i sprawiedliwie rozpoznana, z poszanowaniem uprawnień stron i uczestników postępowania (np. wyroki TK z: 31 marca 2005 r., sygn. akt SK 26/02, OTK ZU 3A/2005, poz. 29; 16 stycznia 2006 r., sygn. akt SK 30/05, OTK ZU 1A/2006, poz. 2). Zapewnienie sprawiedliwości proceduralnej polega na umożliwieniu wszechstronnego zbadania okoliczności sprawy przez sąd (wyroki TK z 12 lipca 2011 r., sygn. akt SK 49/08, OTK ZU 6A/2011, poz. 55 oraz 8 kwietnia 2014 r., sygn. akt SK 22/11, OTK ZU 4A/2014, poz. 37).

Zgodnie z art. 2 Konstytucji, Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. Wśród zasad wywodzonych w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego z art. 2 Konstytucji znajduje się m.in. zasada sprawiedliwości proceduralnej. Stanowi ona, obok art. 45 Konstytucji RP, równoległe źródło prawa do sądu. Chociaż w takim kontekście art. 2 Konstytucji nie może stanowić samodzielnego wzorca kontroli konstytucyjności, to pełni on rolę wskazówki do interpretacji bardziej szczegółowych przepisów ustawy zasadniczej, w tym art. 45 ust. 1 Konstytucji. Prawo do sądu jest jednym z elementów składających się na zasadę demokratycznego państwa prawnego (wyrok TK z 9 czerwca

1998 r., sygn. akt K 28/97, OTK ZU 4/1998, poz. 50). Zasada sprawiedliwości (rzetelności) proceduralnej swoje źródło ma przede wszystkim w art. 45 ust. 1 Konstytucji, ale orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego wiąże ją również z wartościami wywodzonymi z zasady demokratycznego państwa prawnego, oceniając zgodność z Konstytucją zaskarżonych przepisów przez pryzmat art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji (postanowienie TK z 12 września 2007 r., sygn. SK 99/06, OTK ZU 8A/2007, poz. 100). Zasada sprawiedliwości proceduralnej łączona jest w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego z wywodzoną z art. 2 Konstytucji zasadą zaufania obywatela do państwa. Trybunał Konstytucyjny wskazywał, że zasadę demokratycznego państwa prawnego, a zwłaszcza zasadę zaufania, należy uwzględniać, rekonstruując wzorzec sprawiedliwego (rzetelnego) postępowania sądowego. Konstytucyjne prawo do sądu oraz zasada państwa prawnego pozostają ze sobą w związku (wyrok TK z 19 lutego 2008 r., sygn. akt P 49/06, OTK ZU 1A/2008, poz. 5). Trybunał zwracał także uwagę na funkcje społeczne sprawiedliwej procedury sądowej, wiążąc ją z wywodzoną z art. 2 Konstytucji zasadą zaufania. Sprawiedliwa procedura ma szczególne znaczenie dla kształtowania zaufania obywateli do wymiaru sprawiedliwości i poczucia poszanowania ich praw. Nierzetelne procedury sądowe, nawet jeśli nie muszą prowadzić wprost do faktycznego zawieszenia obowiązywania konstytucyjnego prawa do sądu, a pośrednio do unicestwienia innych praw i wolności konstytucyjnych, których ochronę gwarantuje prawo do sądu (np. godność osobistą, życie, wolność, prawo własności), to jednak przez naruszenie zaufania, jakie musi wytwarzać rzetelna procedura sądowa, budzą zastrzeżenia (wyrok TK z 21 lipca 2009 r., sygn. akt K 7/09, OTK ZU 7A/2009, poz. 113). Podkreślić należy również, że Trybunał Konstytucyjny uznaje istnienie prawa do sądu (art. 45 Konstytucji) wymagającego rzetelnej procedury (art. 2 Konstytucji) jako prawa podmiotowego (wyrok z 1 lipca 2008 r., sygn. akt SK 40/07, OTK ZU 6A/2008, poz. 101). Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie stwierdzał, że u podstaw ładu prawnego leży wysłowiona w art. 2 Konstytucji zasada państwa prawnego, a także przekonanie, że Rzeczpospolita Polska jest dobrem wszystkich obywateli, a przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw jej obywateli. Trybunał Konstytucyjny wywiódł z tej zasady przekonanie o prawości woli ustawodawcy oraz zdolność widzenia

stanowionego prawa w perspektywie systemowych standardów i warunków oraz konsekwencji przyjętych rozwiązań prawnych (wyrok z 21 lutego 2006 r., sygn. akt K 1/05, OTK ZU 2A/2006, poz. 18). Jak zauważył Trybunał Konstytucyjny, sprawiedliwość proceduralna należy do istoty konstytucyjnego prawa do sądu, ponieważ prawo do sądu bez zachowania standardu rzetelności postępowania byłoby prawem fasadowym (wyrok TK z 16 stycznia 2006 r., sygn. akt SK 30/05, OTK ZU 1A/2006, poz. 2). W praktyce nie istnieje jeden idealny model postępowania, który dałoby się skonstruować na podstawie regulacji konstytucyjnych i który obowiązywałby w odniesieniu do wszystkich rodzajów postępowań sądowych. Regulacje konstytucyjne zawierają jedynie ogólne wskazania co do pewnych podstawowych elementów i mechanizmów, bez których nie dałoby się urzeczywistnić prawa każdego do rozpoznania sprawy w sprawiedliwej procedurze sądowej (wyrok TK z 28 lipca 2004 r., sygn. P 2/04, OTK ZU 7A/2004, poz. 72). Wywodzone z art. 2 Konstytucji wymogi rzetelnego procesu wymagają, aby uczestnicy postępowania mieli realną możliwość przedstawienia swoich racji, a sąd miał obowiązek je rozważyć (wyrok TK z 13 maja 2002 r., sygn. SK 32/01, OTK ZU 3A/2002, poz. 31).

Jak zauważa Trybunał Konstytucyjny, wymóg zapewnienia obywatelom rzetelnej procedury, mieszczącej się w konstytucyjnym standardzie wynikającym z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji, zobowiązuje ustawodawcę m.in. do takiego zorganizowania tej procedury, aby w jej ramach organ mógł dokładnie wyjaśnić stan faktyczny. Sprawiedliwe rozpatrzenie sprawy wymaga stworzenia sądowi ustawowych ram pozwalających na uwzględnienie wszelkich okoliczności sprawy, w tym również tych uzasadniających odstępianie od zastosowania sankcji. W prawie administracyjnym, karnym i prawie wykroczeń powinien być uwzględniany przypadek kolizji dóbr, wartości i interesów usprawiedliwiający niezastosowanie się przez jednostkę do nakazów i zakazów ustanowionych przepisami prawa, których naruszenie jest sankcjonowane przez prawo (wyrok TK z 11 października 2016 r., sygn. akt K 24/15, OTK ZU A/2016, poz. 77).

Zgodnie z art. 38 Konstytucji, Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi prawną ochronę życia. Wartość ta, w hierarchii konstytucyjnej aksjologii,

uznawana jest za szczególnie istotną. Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny, demokratyczne państwo prawa jako naczelną wartość stawia człowieka i dobra dla niego najcenniejsze. Dobrem takim jest życie, które w demokratycznym państwie prawa musi pozostawać pod ochroną konstytucyjną w każdym stadium jego rozwoju (wyrok TK z 28 maja 1997 r. sygn. akt K 26/96, OTK ZU 2/1997, poz. 19). W celu realizacji obowiązku, o którym mowa w art. 38 Konstytucji, władza publiczna jest obowiązana zarówno do podjęcia działań legislacyjnych prowadzących do zapewnienia właściwej ochrony życia ludzkiego, jak i takiego ukształtowania sposobu funkcjonowania poszczególnych organów i instytucji oraz stosowania przez nie przepisów prawa, aby ich działalność sprzyjała prawnej ochronie życia każdego człowieka⁷. Jak wskazuje Trybunał Konstytucyjny, konstytucyjny nakaz ochrony życia, czy też – ujmując rzecz z drugiej strony – prawo do prawnej ochrony życia ludzkiego, ma dwojakie znaczenie. Prawną ochronę życia, gwarantowaną przez art. 38 Konstytucji, należy rozumieć przede wszystkim jako zakaz pozbawiania człowieka życia. W tym „obronnym” kontekście, prawna ochrona życia jest konsekwencją przysługującego każdemu człowiekowi „prawa do życia”. Niezależnie od owej „obronnej” treści prawa do życia, z art. 38 Konstytucji wynika także zobowiązanie władz publicznych do podejmowania pozytywnych działań służących ochronie życia. Ochrona życia ludzkiego nie może być rozumiana wyłącznie jako ochrona minimum funkcji biologicznych niezbędnych do egzystencji, ale jako gwarancje prawidłowego rozwoju, a także uzyskania i zachowania normalnej kondycji psychofizycznej, właściwej dla danego wieku rozwojowego i etapu życia (wyrok TK z 30 września 2008 r., sygn. akt K 44/07, OTK ZU 7A/2008, poz. 126). Ochrona życia rozumiana jest jako ochrona biologicznej egzystencji człowieka. Jest to prawo wobec państwa pierwotne, co oznacza, iż państwo takiego prawa człowiekowi nie może przyznać, a jedynie może podkreślić jego istnienie i znaczenie, obejmując to prawo szczególną ochroną. Na organach państwa spoczywa obowiązek stanowienia takiego prawa, by chronić ono życie, i to życie każdego człowieka niezależnie od tego, w jakiej sytuacji się znajduje. Prawna ochrona życia ma charakter wieloaspektowy. Jej sformułowanie już w pierwszym z przepisów konstytucyjnych dotyczących

⁷ T. Sroka, *Objaśnienia do art. 38 Konstytucji*, [w:] M. Safjan, L. Bosek (red.), *Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1–86*, Legalis, 2016.

wolności i praw osobistych zdaje się przesądzać o nadrzędności życia ludzkiego w hierarchii wartości chronionych przez prawo. Skłania ona jednocześnie do przyjęcia w procesie stanowienia prawa dyrektywy interpretacyjnej, wedle której wszelkie możliwe wątpliwości co do ochrony życia ludzkiego powinny być rozstrzygane na rzecz tej ochrony (*in dubio pro vita humana*)⁸. Fakt, iż ochrona życia zapewniana jest każdemu bez wyjątku człowiekowi, oznacza także, iż niedopuszczalne byłoby różnicowanie wartości ludzkiego życia w zależności od np. pozycji społecznej albo wieku konkretnej osoby. Jest to bowiem ochrona życia jako takiego, bez względu na społeczną wartość jaką przedstawia. Nie ulega wątpliwości, że z art. 38 Konstytucji wyjątkowo mocno, wręcz nierozzerwalnie związany jest art. 68 Konstytucji. Ochrona zdrowia jest ściśle związana z ochroną życia. Prawo do ochrony zdrowia, to przede wszystkim prawo do zachowania życia i jego obrony, gdy jest zagrożone (wyrok TK z 7 stycznia 2004 r., sygn. akt K 14/03, OTK ZU 1A/2004, poz. 1).

Art. 68 ust. 1 Konstytucji gwarantuje każdemu prawo do ochrony zdrowia. Kolejne jednostki redakcyjne tego przepisu stanowią, że obywatelom, niezależnie od ich sytuacji materialnej, władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych (ust. 2), władze publiczne są obowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom, kobietom ciężarnym, osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku (ust. 3), władze publiczne są obowiązane do zwalczania chorób epidemicznych i zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska (ust. 4), a także władze publiczne popierają rozwój kultury fizycznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży (ust. 5). W piśmiennictwie dominuje pogląd, że art. 68 Konstytucji zbudowany jest w sposób odbiegający od innych konstytucyjnych regulacji. Postanowienia art. 68 powinny być czytane i interpretowane w związku ze sobą. Przy takim rozumieniu art. 68 stanowi jedną całość redakcyjną, ustępy 2-5 dopełniają postanowienia ustępu 1, chociaż treść pojęcia „prawa do ochrony zdrowia” nie wypełnia się jedynie poprzez wyliczenie obowiązków, o których mowa w ust. 2-5. Nie są to bowiem jedyne obowiązki ciążyące na państwie w związku z koniecznością zapewnienia każdemu prawa do ochrony

⁸ J. Boć (red.) *Konstytucje Rzeczypospolitej oraz komentarz do Konstytucji RP z 1997 roku*, Wrocław 1998, s. 78 [za:] wyrok TK z 7 stycznia 2004 r., sygn. akt K 14/03, OTK ZU 1A/2004, poz. 1.

zdrowia⁹. Także Trybunał Konstytucyjny uznaje art. 68 jako jeden, samodzielny wzorzec kontroli konstytucyjności prawa (wyrok TK z 7 stycznia 2004 r., sygn. akt K 14/03, OTK ZU 1A/2004, poz. 1). Analiza art. 68, w szczególności ust. 4–5, wskazuje, że wartością (dobrem) konstytucyjną nie jest tylko zdrowie pojmowane indywidualnie jako dobro osobiste, lecz także zdrowie publiczne. Zauważenia wymaga, że zdrowie publiczne nie jest pojęciem tożsamym z samą tylko ochroną zdrowia. Odnosi się ono do zdrowia rozumianego w szerszym kontekście prawnym i społecznym, a wyraża się m.in. w obowiązku usuwania zewnętrznych zagrożeń dla zdrowia jednostki (takich jak zwalczanie chorób zakaźnych i pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych)¹⁰. Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny, ochrona zdrowia to także ochrona zdrowia publicznego, a więc zdrowia wielu ludzi, społeczeństwa, narodu, ludzkości (wyrok z 4 listopada 2014 r., sygn. akt SK 55/13, OTK ZU 10A/2014, poz. 111), a pod pojęciem „ochrony zdrowia publicznego” należy rozumieć obowiązek usuwania przez władze publiczne zarówno zewnętrznych zagrożeń zdrowia jednostek, jak i eliminację pokus skłaniających do dobrowolnego (świadomego lub nie) niszczenia swojego zdrowia (wyrok TK z 5 kwietnia 2011 r., sygn. akt P 26/09, OTK ZU 3A/2011, poz. 18).

W niniejszej sprawie wzorcem kontroli konstytucyjności jest wywiedziona z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 38 i art. 68 Konstytucji norma konstytucyjna gwarantująca prawo do sprawiedliwego rozpoznania sprawy z zachowaniem wymogów zasady sprawiedliwości proceduralnej rozumianej jako obowiązek takiego ukształtowania przepisów karnych, które gwarantuje uwzględnienie przypadku kolizji dóbr, wartości i interesów usprawiedliwiających niezastosowanie się przez jednostkę do nakazów i zakazów ustanowionych przepisami prawa ze względu na konieczność ochrony życia lub zdrowia publicznego.

3. Umotywowanie zarzutów

Jak wskazano w pierwszej części wniosku, obecnie obowiązujące przepisy wykluczają możliwość powołania się na ochronę życia lub zdrowia publicznego, jako

⁹ J. Trzeciński, Komentarz do art. 68 Konstytucji, [w:] L. Garlicki (red.), *Komentarz do Konstytucji*, Warszawa 2002.

¹⁰ L. Bosek Objaśnienia do art. 68 Konstytucji RP, [w:] M. Saffjan, L. Bosek (red.), *Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1–86*, Legalis, 2016.

na przesłankę wyłączającą odpowiedzialność karną za przestępstwa wymienione w art. 231 i 296 KK. W efekcie, funkcjonariusze publiczni oraz członkowie zarządów spółek z udziałem Skarbu Państwa, niezależnie od okoliczności konkretnej sprawy, nie mogą uwolnić się od odpowiedzialności karnej w zakresie, o którym mowa w niniejszym wniosku. Dotyczy to także sytuacji, w których na sprawcy czynów stypizowanych w art. 231 i 296 KK ciążył obowiązek zapewnienia ochrony życia i zdrowia publicznego, a dobro poświęcone w celu realizacji tej powinności miało niższą wartość. Okoliczności te, w obecnym stanie prawnym, nie mogą być brane pod uwagę przez sąd podczas rozpoznawania sprawy.

Podkreślić należy, że margines swobody działania przysługujący osobom występującym w imieniu państwa, w tym przede wszystkim korzystającym z władztwa administracyjnego, w demokratycznym państwie prawnym, musi być ograniczony. Nie ulega także wątpliwości, że działania podejmowane przez podmioty publiczne zawsze oceniane być muszą przez pryzmat konstytucyjnej zasady legalizmu. Nie oznacza to jednak, że w konstytucyjnym standardzie nie mieszczą się żadne formy łagodzenia rygoru wynikającego z art. 7 Konstytucji w sytuacjach, w których jest to uzasadnione koniecznością zapewnienia pełniejszej realizacji innych konstytucyjnie chronionych zasad i wartości.

W orzecznictwie i doktrynie prawa karnego wskazywano na szczególne okoliczności, w których istnieje możliwość powołania się funkcjonariusza publicznego na przewidziany w art. 26 KK stan wyższej konieczności, jako na przesłankę wyłączającą odpowiedzialność za działanie bez wyraźnej podstawy ustawowej. Jest to dopuszczalne, kiedy przydana określone organowi kompetencja zakłada wkroczenie w sferę dóbr prawnych innych podmiotów, a ten aspekt wykonywania uprawnień opartych na wyraźnej podstawie normatywnej nie został przez ustawodawcę w sposób klarowny rozstrzygnięty. Powołanie się na stan wyższej konieczności stanowiłoby wtedy akceptowalny z aksjologicznego punktu widzenia ustawodawcy mechanizm optymalizacyjny¹¹. Dotyczy to na przykład użycia broni przez funkcjonariuszy Policji, które prowadzi do stworzenia zagrożenia dla innych, niż napastnik osób. Możliwość

¹¹ W. Zontek, Komentarz do art. 26 KK, [w:] R. Zawłocki (red.), Komentarz, Legalis 2017, Nb 3.

taką dopuścił SN (wyrok z 17 stycznia 2013 r., sygn. akt V KK 99/12, Lex 1316082). Zauważyć należy także, że badając kwestię dopuszczalności zatrzymania bez wyraźnej podstawy prawnej osoby cieszącej się immunitetem przez funkcjonariusza Policji, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że w sytuacji kolizji dóbr prawnie chronionych decydujące znaczenie powinna mieć ocena wartości tych dóbr. Uzasadnione jest przyznanie pierwszeństwa dobrom znacznej wartości kosztem poświęcenia innych chronionych praw (wyrok TK z 28 stycznia 1991 r., sygn. akt K 13/90, OTK ZU 1991, poz. 3). Jak wspomniano we wcześniejszej części wniosku, stan wyższej konieczności, m.in. ze względu na ustawowy wymóg bezpośredniości odpieranego zagrożenia, co do zasady, nie będzie miał zastosowania w przypadkach objętych zakresem niniejszego wniosku. Stanowi on jednak przykład regulacji pozwalającej na ważenie chronionych wartości w sposób dopuszczający przekroczenie uprawnień funkcjonariuszy publicznych w sytuacjach wymagających objęcia ochroną innej wartości.

Przykładem istniejącej już regulacji pozwalającej na wyłączenie odpowiedzialności za czyn wyczerpujący znamiona przestępstw, o których mowa w art. 231 i 296 KK jest przywołany powyżej przepis art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2. Przepis ten zakłada wyłączenie przestępności wspomnianych przestępstw przez sprawcę realizującego w interesie publicznym obowiązki i zadania związane ze zwalczaniem skutków COVID-19. Regulacja ta ma na celu zapewnienie realizacji prawa do zdrowia w sytuacji, w której, ze względu na szczególnie trudną sytuację związaną z epidemią, czas reakcji i elastyczne podejście do form walki z zagrożeniem, mogą mieć decydujące znaczenie dla życia i zdrowia obywateli oraz innych osób przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Art. 76 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 pozwala zatem na ocenę działań wymienionych tam osób z uwzględnieniem takich wartości konstytucyjnych jak życie i zdrowie publiczne.

W ocenie wnioskodawców, przytoczone powyżej wyjątki pozwalające na wyłączenie odpowiedzialności karnej nie tylko są konstytucyjnie dopuszczalne, ale

mogą także, w niektórych przypadkach, być konieczne jako forma realizacji pozytywnych obowiązków państwa wynikających z zasady nadrzędności Konstytucji. Regulacje normujące kwestie odpowiedzialności m.in. funkcjonariuszy publicznych za zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, ochrony życia i zdrowia publicznego powinny bowiem zostać skonstruowane w taki sposób, aby wywiązanie się z tych powinności było możliwe także w sytuacjach szczególnych, wymagających ważenia wartości i rozstrzygnięcia konfliktu pomiędzy dobrami, których jednoczesna realizacja nie jest, ze względu na okoliczności, możliwa. Funkcjonariusz publiczny nie powinien być zatem stawiany w sytuacji, w której jego zachowanie uzasadnione ochroną interesu publicznego powiązanego ze sferą szczególnie istotnych wartości (w tym przede wszystkim życia i zdrowia publicznego), może narażać go na odpowiedzialność karną ze względu na skutek występujący w zasobie dóbr o mniejszej wartości.

Wskazać należy, że zdrowie publiczne należy niewątpliwie do dóbr o szczególnym znaczeniu w konstytucyjnej aksjologii. Zostało ono wskazane w art. 31 ust. 3 Konstytucji jako wartość uzasadniająca wprowadzenie ograniczeń w korzystaniu z konstytucyjnych wolności i praw człowieka i obywatela, jest także przedmiotem ochrony konstytucyjnej na podstawie art. 68 Konstytucji. Podkreślić należy także, że art. 68 ust. 4 Konstytucji jako pozytywny obowiązek władz publicznych wskazuje zwalczanie chorób epidemicznych i zapobieganie negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska. Ustawodawca konstytucyjny celowo wyróżnił te dwie kategorie zagrożeń dla zdrowia publicznego jako wymagające szczególnej reakcji ze strony państwa. Z tego faktu wywodzić należy, że uznane one zostały za wyróżniające się cechami uzasadniającymi ich odrębne traktowanie. Do cech tych zaliczyć można nagłość i nieprzewidywalność zjawiska i jego skutków dla zdrowia publicznego oraz fakt, że spowodowane w ten sposób zagrożenie dotyka jednocześnie wielu osób (w tym potencjalnie całe społeczeństwo) narażając tym samym system opieki zdrowotnej na przeciążenie, istotnie ograniczające jego wydolność i skuteczność. Państwo, na którym ciąży obowiązek zwalczania chorób epidemicznych i zapobiegania negatywnym skutkom degradacji środowiska powinno zatem przewidywać instrumenty prawne pozwalające na adekwatną reakcję odpowiedzialnych za to osób na wczesnym etapie rozprzestrzeniania się zagrożenia. Ze względu na dynamiczny z natury rzeczy charakter

opisywanych tu zagrożeń, oznacza to także obowiązek zapewnienia możliwości podejmowania szybkich decyzji z uwzględnieniem kolidujących ze sobą wartości i, w sytuacjach, w których jest to niezbędne, również kosztem poświęcenia dóbr o niższej wartości. Zdrowie publiczne, jako konstytucyjna wartość, wymaga szczególnej ochrony także ze względu na naturalny związek z konstytucyjną gwarancją ochrony życia (art. 38 Konstytucji). Nie ulega bowiem wątpliwości, że skutkiem zaniedbań w sferze zdrowia publicznego może być także narażenie życia osób, które zostały dotknięte zagrożeniem.

W ocenie wnioskodawców, ze względu na konstytucyjną zasadę legalizmu oraz poszanowanie wolności i praw jednostki, samo powołanie się na ochronę życia lub zdrowia publicznego nie może stanowić samodzielnej, wystarczającej przesłanki wyłączenia odpowiedzialności karnej w materii objętej zakresem zaskarżenia niniejszego wniosku. Z tego powodu niezbędne jest uwzględnienie dodatkowych okoliczności, które gwarantowałyby przestrzeganie obowiązujących przepisów w sytuacjach, w których nadzwyczajne, nieprzewidziane prawem środki reagowania na zagrożenia nie mogą zostać uznane za niezbędne i adekwatne. Podnoszone tu wątpliwości konstytucyjne dotyczą jedynie sytuacji szczególnych, w których nie istnieje rozsądna alternatywa wobec podjęcia działań mogących stanowić znamiona czynów zabronionych stypizowanych w art. 231 i 296 KK oraz w których relacja pomiędzy dobrem poświęcanym a ratowanym nie budzi wątpliwości i nie prowadzi do rozstrzygnięć sprzecznych z konstytucyjną aksjologią. Względy te przemawiają również za stosowaniem przedmiotowego rozwiązania jedynie w przypadkach występowania uzasadnionego ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia publicznego.

Z opisanych powodów uznać należy, że wynikający z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 38 i art. 68 Konstytucji wymóg zapewnienia sprawiedliwości proceduralnej oznacza obowiązek takiego ukształtowania przepisów normujących kwestię odpowiedzialności karnej funkcjonariuszy publicznych i członków zarządów spółek z udziałem Skarbu Państwa, aby umożliwić im powołanie się na okoliczność ochrony życia i zdrowia publicznego, jako na okoliczności wyłączające odpowiedzialność karną. Z tego względu art. 231 § 1 i § 3 KK oraz art. 296 § 1, § 1a, § 3 i § 4 KK w zakresie, w jakim wprowadzają odpowiedzialność karną funkcjonariuszy publicznych lub

członków zarządów spółek z udziałem Skarbu Państwa za zachowanie mające na celu ochronę życia i zdrowia publicznego podjęte w sytuacji występowania uzasadnionego ryzyka zagrożenia dla tych dóbr, gdy jednocześnie dobro poświęcone nie przedstawia wartości oczywiście wyższej od dobra ratowanego, są niezgodne z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 38 i art. 68 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W załączeniu:

- 1) lista podpisów posłów popierających wnioski;
- 2) 6 odpisów Wniosku.